

На основу члана 26. алинеја 7. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, доносим

У К А З

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О РАТИФИКАЦИЈИ ЕВРОПСКЕ ПОВЕЉЕ О РЕГИОНАЛНИМ ИЛИ МАЊИНСКИМ ЈЕЗИЦИМА

Проглашава се Закон о ратификацији Европске повеље о регионалним или мањинским језицима, који је донела Скупштина Србије и Црне Горе, на седници од 21. децембра 2005. године.

П бр. 249
21. децембра 2005. године
Београд

Председник
Србије и Црне Горе
Светозар Маровић, с.р.

З А К О Н

О РАТИФИКАЦИЈИ ЕВРОПСКЕ ПОВЕЉЕ О РЕГИОНАЛНИМ ИЛИ МАЊИНСКИМ ЈЕЗИЦИМА

*Закон је објављен у "Службеном листу СЦГ - Међународни уговори", бр.
18/2005 од 23.12.2005. године.*

Члан 1.

Ратификује се Европска повеља о регионалним или мањинским језицима, сачињена 5. новембра 1992. године у Стразбуру, у оригиналу на енглеском и француском језику.

Члан 2.

Текст Европске повеље о регионалним или мањинским језицима у оригиналу на енглеском језику и у преводу на српски језик гласи:

EUROPEAN CHARTER FOR REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES

PREAMBLE

The member States of the Council of Europe signatory hereto,
Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members, particularly for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage;

Considering that the protection of the historical regional or minority languages of Europe, some of which are in danger of eventual extinction, contributes to the maintenance and development of Europe's cultural wealth and traditions;

Considering that the right to use a regional or minority language in private and public life is an inalienable right conforming to the principles embodied in United Nations International Covenant on Civil and Political Rights, and according to the spirit of the Council of Europe Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms;

Having regard to the work carried out within the CSCE and in particular to the Helsinki Final Act of 1975 and the document of the Copenhagen Meeting of 1990;

Stressing the value of interculturalism and multilingualism and considering that the protection and encouragement of regional or minority languages should not be to the detriment of the official languages and the need to learn them;

Realising that the protection and promotion of regional or minority languages in the different countries and regions of Europe represent an important contribution to the building of a Europe based on the principles of democracy and cultural diversity within the framework of national sovereignty and territorial integrity;

Taking into consideration the specific conditions and historical traditions in the different regions of the European States,

Have agreed as follows:

Part I

GENERAL PROVISIONS

Article 1

Definitions

For the purposes of this Charter:

- a) "regional or minority languages" means languages that are:
 - (i) traditionally used within a given territory of a State by nationals of that State who form a group numerically smaller than the rest of the State's population; and
 - (ii) different from the official language(s) of that State; it does not include either dialects for the official language(s) of the State or the languages of migrants;
- b) "territory in which the regional or minority language is used" means the geographical area in which the said language is the mode of expression of a number of people justifying the adoption of the various protective and promotional measures provided for in this Charter;
- c) "non-territorial languages" means languages used by nationals of the State which differ from the language or languages used by the rest of the State's population but which, although traditionally used within the territory of the State, cannot be identified with a particular area thereof.

Article 2

Undertakings

1. Each Party undertakes to apply the provisions of Part II to all the regional or minority languages spoken within its territory which comply with the definition, in Article 1.

2. In respect of each language specified at the time of ratification, acceptance or approval, in accordance with Article 3, each Party undertakes to apply a minimum of thirty-five paragraphs or sub-paragraphs chosen from among the provisions of Part III of the Charter, including at least three chosen from each of the Articles 8 and 12 and one from each of the Articles 9, 10, 11 and 13.

Article 3

Practical arrangements

1. Each contracting State shall specify in its instrument of ratification, acceptance or approval, each regional or minority language, or official language which is less widely used on the whole or part of its territory, to which the paragraphs chosen in accordance with Article 2, paragraph 2, shall apply.

2. Any Party may, at any subsequent time, notify the Secretary General that it accepts the obligations arising out of the provisions of any other paragraph of the Charter not already specified in its instrument of ratification, acceptance or approval, or that it will apply paragraph 1 of the present article to other regional or minority languages, or to other official languages which are less widely used on the whole or part of its territory.

3. The undertakings referred to in the foregoing paragraph shall be deemed to form an integral part of the ratification, acceptance or approval and will have the same effect as from their date of notification.

Article 4

Existing regimes of protection

1. Nothing in this Charter shall be construed as limiting or derogating from any of the rights guaranteed by the European Convention on Human Rights.

2. The provisions of this Charter shall not affect more favourable provisions concerning the status of regional or minority languages or the legal regime of persons belonging to minorities which may exist in a Party or are provided for by relevant international bilateral or multilateral international agreements.

Article 5

Existing obligations

Nothing in this Charter may be interpreted as implying any right to engage in any activity or perform any action in contravention of the purposes of the Charter of the United Nations or other obligations under international law, including the principle of the sovereignty and territorial integrity of States.

Article 6

Information

The Parties undertake to see to it that the authorities, organisations and persons concerned are informed of the rights and duties established by this Charter.

P a r t II

OBJECTIVES AND PRINCIPLES PURSUED IN ACCORDANCE WITH ARTICLE 2, PARAGRAPH 1

Article 7

Objectives and principles

1. In respect of regional or minority languages, within the territories in which such languages are used and according to the situation of each language, the Parties shall base their policies, legislation and practice on the following objectives and principles:

- a) the recognition of the regional or minority languages as an expression of cultural wealth;
- b) the respect for the geographical area of each regional or minority language in order to ensure that existing or new administrative divisions do not constitute an obstacle to the promotion of the regional or minority language in question;
- c) the need for resolute action to promote regional or minority languages in order to safeguard them;
- d) the facilitation and/or encouragement of the use of regional or minority languages, in speech and writing, in public and private life;
- e) the maintenance and development of links, in the fields covered by this Charter, between groups using a regional or minority language and other groups in the State employing a language used in identical or similar form, as well as the establishment of cultural relations with other groups in the State using different languages;
- f) the provision of appropriate forms and means for the teaching and study of regional or minority languages at all appropriate stages;
- g) the provision of facilities enabling non-speakers of a regional or minority language living in the area where it is used to learn it if they so desire;

h) the promotion of study and research on regional or minority languages at universities or equivalent institutions;

i) the promotion of appropriate types of transnational exchanges, in the fields covered by this Charter, for regional or minority languages used in identical or similar form in two or more States.

2. The Parties undertake to eliminate, if they have not yet done so, any unjustified distinction, exclusion, restriction or preference relating to the use of a regional or minority language and intended to discourage or endanger the maintenance or development of it. The adoption of special measures in favour of regional or minority languages aimed at promoting equality between the users of these languages and the rest of the population or which take due account of their specific conditions is not considered to be an act of discrimination against the users of more widely-used languages.

3. The Parties undertake to promote, by appropriate measures, mutual understanding between all the linguistic groups of the country and in particular the inclusion of respect, understanding and tolerance in relation to regional or minority languages among the objectives of education and training provided within their countries and encouragement of the mass media to pursue the same objective.

4. In determining their policy with regard to regional or minority languages, the Parties shall take into consideration the needs and wishes expressed by the groups which use such languages. They are encouraged to establish bodies, if necessary, for the purpose of advising the authorities on all matters pertaining to regional or minority languages.

5. The Parties undertake to apply, *mutatis mutandis*, the principles listed in paragraphs 1 to 4 above to non-territorial languages. However, as far as these languages are concerned, the nature and scope of the measures to be taken to give effect to this Charter shall be determined in a flexible manner, bearing in mind the needs and wishes, and respecting the traditions and characteristics, of the groups which use the languages concerned.

Part III

MEASURES TO PROMOTE THE USE OF REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES IN PUBLIC LIFE IN ACCORDANCE WITH THE UNDERTAKINGS ENTERED INTO UNDER ARTICLE 2, PARAGRAPH 2

Article 8

Education

1. With regard to education, the Parties undertake, within the territory in which such languages are used, according to the situation of each of these languages, and without prejudice to the teaching of the official language(s) of the State:

a) (i) to make available pre-school education in the relevant regional or minority languages; or

(ii) to make available a substantial part of pre-school education in the relevant regional or minority languages; or

(iii) to apply one of the measures provided for under (i) and (ii) above at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient; or

(iv) if the public authorities have no direct competence in the field of pre-school education, to favour and/or encourage the application of the measures referred to under (i) to (iii) above;

b) (i) to make available primary education in the relevant regional or minority languages; or

(ii) to make available a substantial part of primary education in the relevant regional or minority languages; or

(iii) to provide, within primary education, for the teaching of the relevant regional or minority languages as an integral part of the curriculum; or

(iv) to apply one of the measures provided for under (i) to (iii) above at least to those pupils whose families so request and whose number is considered sufficient;

c) (i) to make available secondary education in the relevant regional or minority languages; or

(ii) to make available a substantial part of secondary education in the relevant regional or minority languages; or

(iii) to provide, within secondary education, for the teaching of the relevant regional or minority languages as an integral part of the curriculum; or

(iv) to apply one of the measures provided for under (i) to (iii) above at least to those pupils who, or where appropriate whose families, so wish in a number considered sufficient;

d) (i) to make available technical and vocational education in the relevant regional or minority languages; or

(ii) to make available a substantial part of technical and vocational education in the relevant regional or minority languages; or

(iii) to provide, within technical and vocational education, for the teaching of the relevant regional or minority languages as an integral part of the curriculum; or

(iv) to apply one of the measures provided for under (i) to (iii) above at least to those pupils who, or where appropriate whose families, so wish in a number considered sufficient:

e) (i) to make available university and other higher education in regional or minority languages; or

(ii) to provide facilities for the study of these languages as university and higher education subjects; or

(iii) if, by reason of the role of the State in relation to higher education institutions, sub-paragraphs (i) and (ii) cannot be applied, to encourage and/or allow the provision of university or other forms of higher education in regional or minority languages or of facilities for the study of these languages as university or higher education subjects;

f) (i) to arrange for the provision of adult and continuing education courses which are taught mainly or wholly in the regional or minority languages; or

(ii) to offer such languages as subjects of adult and continuing education; or

(iii) if the public authorities have no direct competence in the field of adult education, to favour and/or encourage the offering of such languages as subjects of adult and continuing education;

g) to make arrangements to ensure the teaching of the history and the culture which is reflected by the regional or minority language;

h) to provide the basic and further training of the teachers required to implement those of paragraphs a) to g) accepted by the Party;

i) to set up a supervisory body or bodies responsible for monitoring the measures taken and progress achieved in establishing or developing the teaching of regional or minority languages and for drawing up periodic reports of their findings, which will be made public.

2. With regard to education and in respect of territories other than those in which the regional or minority languages are traditionally used, the Parties undertake, if the number of users of a regional or minority language justifies it, to allow, encourage or provide teaching in or of the regional or minority language at all the appropriate stages of education.

Article 9

Judicial authorities

1. The Parties undertake, in respect of those judicial districts in which the number of residents using the regional or minority languages justifies the measures specified below, according to the situation of each of these languages and on condition that the use of the facilities afforded by the present paragraph is not considered by the judge to hamper the proper administration of justice:

a) in criminal proceedings:

(i) to provide that the courts, at the request of one of the parties, shall conduct the proceedings in the regional or minority languages; and/or

(ii) to guarantee the accused the right to use his/her regional or minority language; and/or

(iii) to provide that requests and evidence, whether written or oral, shall not be considered inadmissible solely because they are formulated in a regional or minority language; and/or

(iv) to produce, on request, documents connected with legal proceedings in the relevant regional or minority language, if necessary by the use of interpreters and translations involving no extra expense for the persons concerned;

b) in civil proceedings:

(i) to provide that the courts, at the request of one of the parties, shall conduct the proceedings in the regional or minority languages; and/or

(ii) to allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use his or her regional or minority language without thereby incurring additional expense; and/or

(iii) to allow documents and evidence to be produced in the regional or minority languages, if necessary by the use of interpreters and translations;

c) in proceedings before courts concerning administrative matters:

(i) to provide that the courts, at the request of one of the parties, shall conduct the proceedings in the regional or minority languages; and/or

(ii) to allow, whenever a litigant has to appear in person before a court, that he or she may use his or her regional or minority language without thereby incurring additional expense; and/or

(iii) to allow documents and evidence to be produced in the regional or minority languages, if necessary by the use of interpreters and translations;

d) to take steps to ensure that the application of sub-paragraphs (i) and (iii) of paragraphs b) and c) above and any necessary use of interpreters and translations does not involve extra expense for the persons concerned.

2. The Parties undertake:

a) not to deny the validity of legal documents drawn up within the State solely because they are drafted in a regional or minority language; or

b) not to deny the validity, as between the parties, of legal documents drawn up within the country solely because they are drafted in a regional or minority language, and to provide that they can be invoked against interested third parties who are not users of these languages on condition that the contents of the document are made known to them by the person(s) who invoke(s) it; or

c) not to deny the validity, as between the parties, of legal documents drawn up within the country solely because they are drafted in a regional or minority language.

3. The Parties undertake to make available in the regional or minority languages the most important national statutory texts and those relating particularly to users of these languages, unless they are otherwise provided.

Article 10

Administrative authorities and public services

1. Within the administrative districts of the State in which the number of residents who are users of regional or minority languages justifies the measures specified below and according to the situation of each language, the Parties undertake, as far as this is reasonably possible:

a) (i) to ensure that the administrative authorities use the regional or minority languages; or

(ii) to ensure that such of their officers as are in contact with the public use the regional or minority languages in their relations with persons applying to them in these languages; or

(iii) to ensure that users of regional or minority languages may submit oral or written application and receive a reply in these languages; or

(iv) to ensure that users of regional or minority languages may submit oral or written applications in these languages; or

(v) to ensure that users of regional or minority languages may validly submit a document in these languages;

b) to make available widely-used administrative texts and forms for the population in the regional or minority languages or in bilingual versions;

c) to allow the administrative authorities to draft documents in a regional or minority language.

2. In respect of the local and regional authorities on whose territory the number of residents who are users of regional or minority languages is such as to justify the measures specified below, the Parties undertake to allow and/or encourage:

a) the use of regional or minority languages within the framework of the regional or local authority;

b) the possibility for users of regional or minority languages to submit oral or written applications in these languages;

c) the publication by regional authorities of their official documents also in the relevant regional or minority languages;

d) the publication by local authorities of their official documents also in the relevant regional or minority languages;

e) the use by regional authorities of regional or minority languages in debates in their assemblies, without excluding, however, the use of the official language(s) of the State;

f) the use by local authorities of regional or minority languages in debates in their assemblies, without excluding, however, the use of the official language(s) of the State;

g) the use or adoption, if necessary in conjunction with the name in the official language(s), of traditional and correct forms of place-names in regional or minority languages.

3. With regard to public services provided by the administrative authorities or other persons acting on their behalf, the Parties undertake, within the territory in which regional or minority languages are used, in accordance with the situation of each language and as far as this is reasonably possible:

a) to ensure that the regional or minority languages are used in the provision of the service; or

b) to allow users of regional or minority languages to submit a request and receive a reply in these languages; or

c) to allow users of regional or minority languages to submit a request in these languages.

4. With a view to putting into effect those provisions of paragraphs 1, 2 and 3 accepted by them, the Parties undertake to take one or more of the following measures:

a) translation or interpretation as may be required;

b) recruitment and, where necessary, training of the officials and other public service employees required;

c) compliance as far as possible with requests from public service employees having a knowledge of a regional or minority language to be appointed in the territory in which that language is used.

5. The Parties undertake to allow the use or adoption of family names in the regional or minority languages, at the request of those concerned.

Article 11

Media

1. The Parties undertake, for the users of the regional or minority languages within the territories in which those languages are spoken, according to the situation of each language, to the extent that the public authorities, directly or indirectly, are competent, have power or play a role in this field, and respecting the principle of the independence and autonomy of the media:

a) to the extent that radio and television carry out a public service mission:

(i) to ensure the creation of at least one radio station and one television channel in the regional or minority languages; or

(ii) to encourage and/or facilitate the creation of at least one radio station and one television channel in the regional or minority languages: or

(iii) to make adequate provision so that broadcasters offer programmes in the regional or minority languages;

b) (i) to encourage and/or facilitate the creation of at least one radio station in the regional or minority languages; or

(ii) to encourage and/or facilitate the broadcasting of radio programmes in the regional or minority languages on a regular basis;

c) (i) to encourage and/or facilitate the creation of at least one television channel in the regional or minority languages; or

(ii) to encourage and/or facilitate the broadcasting of television programmes in the regional or minority languages on a regular basis;

d) to encourage and/or facilitate the production and distribution of audio and audiovisual works in the regional or minority languages;

e) (i) to encourage and/or facilitate the creation and/or maintenance of at least one newspaper in the regional or minority languages: or

(ii) to encourage and/or facilitate the publication of newspaper articles in the regional or minority languages on a regular basis;

f) (i) to cover the additional costs of those media which use regional or minority languages, wherever the law provides for financial assistance in general for the media; or

(ii) to apply existing measures for financial assistance also to audiovisual productions in the regional or minority languages;

g) to support the training of journalists and other staff for media using regional or minority languages.

2. The Parties undertake to guarantee freedom of direct reception of radio and television broadcasts from neighbouring countries in a language used in identical or similar form to a regional or minority language, and not to oppose the retransmission of radio and television broadcasts from neighbouring countries in such a language. They further undertake to ensure that no restrictions will be placed on the freedom of expression and free circulation of information in the written press in a language used in identical or similar form to a regional or minority language. The exercise of the above-mentioned freedoms, since it carries with it duties and responsibilities, may be subject to such formalities, conditions, restrictions or penalties as are prescribed by law and are necessary in a democratic society, in the interests of national security, territorial integrity

or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, for the protection of the reputation or rights of others, for preventing disclosure of information received in confidence, or for maintaining the authority and impartiality of the judiciary.

3. The Parties undertake to ensure that the interests of the users of regional or minority languages are represented or taken into account within such bodies as may be established in accordance with the law with responsibility for guaranteeing the freedom and pluralism of the media.

Article 12

Cultural activities and facilities

1. With regard to cultural activities and facilities - especially libraries, video libraries, cultural centres, museums, archives, academies, theatres and cinemas, as well as literary work and film production, vernacular forms of cultural expression, festivals and the culture industries, including *inter alia* the use of new technologies - the Parties undertake, within the territory in which such languages are used and to the extent that the public authorities are competent, have power or play a role in this field:

a) to encourage types of expression and initiative specific to regional or minority languages and foster the different means of access to works produced in these languages;

b) to foster the different means of access in other languages to works produced in regional or minority languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling activities;

c) to foster access in regional or minority languages to works produced in other languages by aiding and developing translation, dubbing, post-synchronisation and subtitling activities;

d) to ensure that the bodies responsible for organising or supporting cultural activities of various kinds make appropriate allowance for incorporating the knowledge and use of regional or minority languages and cultures in the undertaking which they initiate or for which they provide backing;

e) to promote measures to ensure that the bodies responsible for organising or supporting cultural activities have at their disposal staff who have a full command of the regional or minority language concerned, as well as of the language(s) of the rest of the population;

f) to encourage direct participation by representatives of the users of a given regional or minority language in providing facilities and planning cultural activities;

g) to encourage and/or facilitate the creation of a body or bodies responsible for collecting, keeping a copy of and presenting or publishing works produced in the regional or minority languages;

h) if necessary, to create and/or promote and finance translation and terminological research services, particularly with a view to maintaining and developing appropriate administrative, commercial, economic, social, technical or legal terminology in each regional or minority language.

2. In respect of territories other than those in which the regional or minority languages are traditionally used, the Parties undertake, if the number of users of a

regional or minority language justifies it, to allow, encourage and/or provide appropriate cultural activities and facilities in accordance with the preceding paragraph.

3. The Parties undertake to make appropriate provision, in pursuing their cultural policy abroad, for regional or minority languages and the cultures they reflect.

Article 13

Economic and social life

1. With regard to economic and social activities, the Parties undertake, within the whole country:

a) to eliminate from their legislation any provision prohibiting or limiting without justifiable reasons the use of regional or minority languages in documents relating to economic or social life, particularly contracts of employment, and in technical documents such as instructions for the use of products or installations;

b) to prohibit the insertion in internal regulations of companies and private documents of any clauses excluding or restricting the use of regional or minority languages, at least between users of the same language;

c) to oppose practices designed to discourage the use of regional or minority languages in connection with economic or social activities;

d) to facilitate and/or encourage the use of regional or minority languages by means other than those specified in the above sub-paragraphs.

2. With regard to economic and social activities, the Parties undertake, in so far as the public authorities are competent, within the territory in which the regional or minority languages are used, and as far as this is reasonably possible:

a) to include in their financial and banking regulations provisions which allow, by means of procedures compatible with commercial practice, the use of regional or minority languages in drawing up payment orders (cheques, drafts, etc.) or other financial documents, or, where appropriate, to ensure the implementation of such provisions;

b) in the economic and social sectors directly under their control (public sector), to organise activities to promote the use of regional or minority languages;

c) to ensure that social care facilities such as hospitals, retirement homes and hostels offer the possibility of receiving and treating in their own language persons using a regional or minority language who are in need for care on grounds of ill-health, old age or for other reasons;

d) to ensure by appropriate means that safety instructions are also drawn up in regional or minority languages;

e) to arrange for information provided by the competent public authorities concerning the rights of consumers to be made available in regional or minority languages.

Article 14

Transfrontier exchanges

The Parties undertake:

a) to apply existing bilateral and multilateral agreements which bind them with the States in which the same language is used in identical or similar form, or if necessary to seek to conclude such agreements, in such a way as to foster contracts between the users of the same language in the States concerned in the fields of culture, education, information, vocational training and permanent education;

b) for the benefit of regional or minority languages, to facilitate and/or promote co-operation across borders, in particular between regional or local authorities in whose territory the same language is used in identical or similar form.

P a r t IV

APPLICATION OF THE CHARTER

Article 15

Periodical reports

1. The Parties shall present periodically to the Secretary General of the Council of Europe, in a form to be prescribed by the Committee of Ministers, a report on their policy pursued in accordance with Part II of this Charter and on the measures taken in application of those provisions of Part III which they have accepted. The first report shall be presented within the year following the entry into force of the Charter with respect to the Party concerned, the other reports as three-yearly intervals after the first report.

2. The Parties shall make their reports public.

Article 16

Examination of the reports

1. The reports presented to the Secretary General of the Council of Europe under Article 15 shall be examined by a committee of experts constituted in accordance with Article 17.

2. Bodies or associations legally established in a Party may draw the attention of the committee of experts to matters relating to the undertakings entered into by that Party under Part III of this Charter. After consulting the Party concerned, the committee of experts may take account of this information in the preparation of the report specified in paragraph 3 below. These bodies or associations can furthermore submit statements concerning the policy pursued by a Party in accordance with Part II.

3. On the basis of the reports specified in paragraph 1 and the information mentioned in paragraph 2, the committee of experts shall prepare a report for the Committee of Ministers. This report shall be accompanied by the comments which the Parties have been requested to make and may be made public by the Committee of Ministers.

4. The report specified in paragraph 3 shall contain in particular the proposals of the committee of experts to the Committee of Ministers for the preparation of such recommendations of the latter body to one or more of the Parties as may be required.

5. The Secretary General of the Council of Europe shall make a two-yearly detailed report to the Parliamentary Assembly on the application of the Charter.

Article 17

Committee of experts

1. The committee of experts shall be composed of one member per Party, appointed by the Committee of Ministers from a list of individuals of the highest integrity and recognised competence in the matters dealt with in the Charter, who shall be nominated by the Party concerned.

2. Members of the committee shall be appointed for a period of six years and shall be eligible for reappointment. A member who is unable to complete a term of office be replaced in accordance with the procedure laid down in paragraph 1, and the replacing member shall complete his predecessor's term of office.

3. The committee of experts shall adopt rules of procedure. Its secretarial services shall be provided by the Secretary General of the Council of Europe.

P a r t V

FINAL PROVISIONS

Article 18

This Charters shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 19

1. This Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Charter in accordance with the provisions of Article 18.

2. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 20

1. After the entry into force of this Charter, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite any State not a member of the Council of Europe to accede to this Charter.

2. In respect of any acceding State, the Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 21

1. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, make one or more reservations to paragraphs 2 to 5 of Article 7 of this Charter. No other reservation may be made.

2. Any Contracting State which has made a reservation under the preceding paragraph may wholly or partly withdraw it by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall take effect of the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 22

1. Any Party may at any time denounce this Charter by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 23

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and any State which has acceded to this Charter of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c) any date of entry into force of this Charter in accordance with Articles 19 and 20;
- d) any notification received in application of the provisions of Article 3, paragraph 2;
- e) any other act, notification or communication relating to this Charter.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Charter.

Done at Strasbourg, this 5th day of November 1992, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to any State invited to accede to this Charter.

ЕВРОПСКА ПОВЕЉА О РЕГИОНАЛНИМ ИЛИ МАЊИНСКИМ ЈЕЗИЦИМА

ПРЕАМБУЛА

Државе чланице Савета Европе,

Сматрајући да је циљ Савета Европе постизање већег јединства између његових чланица, посебно у циљу обезбеђења и остваривања идеала и начела који чине њихово заједничко наслеђе;

Сматрајући да је заштита историјских регионалних и мањинских језика у Европи, од којих су неки у опасности од могућег нестанка, нешто што доприноси одржању и развоју културног богатства и традиције Европе;

Сматрајући да је право на употребу регионалних и мањинских језика у приватном и јавном животу неотуђиво право које је у сагласности са начелима Међународног пакта о грађанским и политичким правима и у складу са духом Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода Савета Европе;

Имајући на уму посао који је обављен у оквиру КЕБС, а посебно Хелсиншки завршни акт из 1975. године и документа састанка у Копенхагену 1990. године;

Наглашавајући вредност интеркултурализма и мултилингвализма и сматрајући да је заштита и унапређење регионалних и мањинских језика нешто што не треба да буде сметња званичним језицима и потреби да се они познају;

Схвативши да је заштита и унапређење мањинских језика у различитим земљама и регионима Европе важан допринос у изградњи Европе која би се заснивала на начелима демократије и културне разноврсности унутар оквира националног суверенитета и територијалног интегритета;

Узимајући у обзир посебне услове и историјске традиције у различитим регионима европских држава,

Споразумеле су се о следећем:

Д е о I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Дефиниција

За потребе ове повеље:

а) "регионални или мањински језици" су језици који:

(i) су традиционално у употреби на одређеној територији једне државе од стране држављана те државе који чине бројчано мању групу од остатка становништва те државе и који су

(ii) различити од званичног језика те државе,

што не укључује дијалекте званичног језика те државе или језике радника миграната;

б) "територија у којој су регионални или мањински језици у употреби" означава географску област у којој су поменути језици средство изражавања одређеног броја људи, чиме се оправдавају различите мере заштите и унапређења предвиђене овом повељом;

ц) "нетериторијални језици" су они језици које користе држављани државе чланице који се разликују од језика који су у употреби код осталог становништва државе али који, иако се традиционално користе на територији те државе, не могу да буду поистовећени са неком њеном конкретном територијом.

Члан 2.

Обавезе

1. Свака држава преузима обавезу да примени одредбе другог дела на све регионалне или мањинске језике који се говоре на њеној територији и који су у складу са дефиницијом садржаном у члану 1.

2. По питању сваког од језика који је прецизиран у време ратификације, прихватања или одобравања у складу са чланом 3, свака држава чланица преузима обавезу да примени најмање 35 ставова и подставова одабраних међу одредбама трећег дела Повеље, укључујући најмање три који треба да буду одабрани у члановима 8. и 12. и по један из чланова 9, 18, 11. и 13.

Члан 3.

Практични аранжмани

1. Свака држава уговорница ће у свом инструменту ратификације, прихватања или одобравања ове повеље прецизирати сваки од регионалних или мањинских језика или званични језик који је мање у употреби на оној територији или њеном делу за које жели да обезбеди примену одредаба одабраних у складу са другим ставом члана 2.

2. Свака држава чланица може у било ком тренутку дати на знање генералном секретару да прихвата обавезе које проистичу из одредаба било ког параграфа Повеље који већ нису одабрани у њеном инструменту ратификације, прихватања или одобравања, или да ће применити став 1. овог члана на остале регионалне или мањинске језике или на остале званичне језике који се мање употребљавају на њеној територији или на једном делу.

3. Обавезе о којима говоре претходна два става сматраће се интегралним делом ратификације, прихватања или одобравања и имаће исто дејство од датума нотификације.

Члан 4.

Постојећи режим заштите

1. Ништа у овој повељи не треба разумети као ограничавање или дерогирање било којих права зајамчених Европском конвенцијом о људским правима.

2. Одредбе ове повеље неће ни на који начин утицати на повољнији третман регионалних или мањинских језика или на правни режим особа које припадају мањинама који може да постоји у некој од држава чланица или који је обезбеђен одговарајућим двостраним или вишестраним споразумом.

Члан 5.

Постојеће обавезе

Ништа у овој повељи не може се тумачити да подразумева право на упуштање у какву активност или на вршење какве радње који су у супротности са циљевима Повеље Уједињених нација или другим обавезама према међународном праву, укључујући ту и начела суверенитета и територијалног интегритета држава.

Члан 6.

Информације

Државе чланице преузимају обавезу да испитају начин на који ће власти, организације и особе којих се тиче садржај ове повеље бити информисане о својим правима и дужностима установљеним овом повељом.

Д е о II

ЦИЉЕВИ И НАЧЕЛА У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2. СТАВ 1.

Члан 7.

Циљеви и начела

1. По питању регионалних или мањинских језика, у оквиру територија на којима су ти језици у употреби и у складу са ситуацијом сваког од тих језика, државе чланице граде своју политику, законодавство и праксу на следећим циљевима и начелима:

а) признање регионалних или мањинских језика као израз културног богатства;

б) поштовање географске области сваког регионалног или мањинског језика како би се обезбедило да постојећа или нова управна подела не представља препреку унапређењу регионалног или мањинског језика о коме се ради;

ц) потреба за одлучном акцијом како би се унапредили регионални или мањински језици и на тај начин сачували;

д) стварање услова за олакшање и/или охрабривање употребе регионалних или мањинских језика у говору и писању, у јавном и приватном животу;

е) одржавање и развијање веза, у областима које покрива ова повеља, између група које користе регионалне или мањинске језике и осталих група у држави које употребљавају језик у идентичној или сличној форми, као и успостављање културних односа са осталим групама у држави које користе различите језике;

ф) доношење одредаба путем којих би се на одговарајући начин и одговарајућим средствима обезбедило проучавање регионалних или мањинских језика на свим одговарајућим ступњевима;

г) олакшавање да и они који не говоре регионалне или мањинске језике, а живе у области где се они говоре, могу да их науче уколико то желе;

х) унапређење проучавања и истраживања регионалних или мањинских језика на универзитетима или сличним установама;

и) унапређење одговарајућих облика транснационалне размене, у оним областима о којима говори ова повеља, за регионалне или мањинске језике који се користе у идентичном или сличном облику у две или више држава.

2. Државе чланице преузимају обавезу да уклоне, ако већ то до сада нису учиниле, било које неоправдано угрожавање, искључивање, ограничавање или неповољан третман који би се односио на употребу регионалног или мањинског језика и који би имао циљ да обесхрабри или доведе у питање његово одржавање и развој. Усвајање посебних мера у корист регионалних или мањинских језика, које би имале за циљ унапређење једнакости између оних који користе ове језике и остатка становништва или које узимају у обзир њихове специфичне услове, не може се сматрати актом дискриминације против оних који користе језике који су у већој употреби од мањинских.

3. Државе чланице преузимају обавезу да на одговарајући начин унапреде међусобно разумевање између свих језичких група унутар земље и да ту посебно укључе поштовање, разумевање и трпељивост у односу на регионалне или мањинске језике у оквиру процеса образовања, као и да охрабре средства јавног информисања да следе исти циљ.

4. У одређивању своје политике у односу на регионалне или мањинске језике, државе чланице узимају у обзир потребе и жеље оних група становништва које користе те језике. Треба их охрабрити да установе, уколико је то неопходно, одговарајућа тела која би се бавила саветовањем власти о свим питањима која се тичу регионалних или мањинских језика.

5. Државе чланице преузимају обавезу да, *mutatus mutandis*, примене иста ова начела која су набројана у ставовима 1. до 4. и на нетериторијалне језике. Међутим, што се тиче ових језика, природа и обим мера које треба предузети да би се остварили ефекти предвиђени овом повељом треба да буду одређени на еластичан начин. имајући на уму потребе и жеље, као и поштујући традиције и карактеристике оних група које те језике користе.

Део III

МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ УПОТРЕБЕ РЕГИОНАЛНИХ ИЛИ МАЊИНСКИХ ЈЕЗИКА У ЈАВНОМ ЖИВОТУ У СКЛАДУ СА ОБАВЕЗАМА САДРЖАНИМ У ЧЛАНУ 2. СТАВ 2.

Члан 8.

Образовање

1. У погледу образовања државе преузимају обавезу да на оној територији на којој су ови језици у употреби, у складу са ситуацијом сваког од ових језика, и без икаквих ометања учења званичног језика:

а) (i) омогуће предшколско образовање на одговарајућем регионалном или мањинском језику; или

(ii) омогуће значајан део предшколског образовања на одговарајућем регионалном или мањинском језику; или

(iii) примене једну од ових мера макар на оне полазнике чије породице тако нешто захтевају а чији се број сматра довољним; или

(iv) ако јавне власти немају директних овлашћења у области предшколског образовања, да стимулишу или охрабре примену мера које су поменуте;

б) (i) омогуће основно образовање на одговарајућем регионалном или мањинском језику; или

(ii) обезбеде значајан део основног образовања на одговарајућем регионалном или мањинском језику; или

(iii) обезбеде, у оквиру основног образовања, да учење одговарајућег регионалног или мањинског језика постане интегрални део наставног плана; или

(iv) примене једну од ове три мере макар на оне полазнике чије породице тако нешто захтевају а чији се број сматра довољним;

ц) (i) омогуће средње образовање на одговарајућем регионалном или мањинском језику; или

(ii) омогуће значајан део средњег образовања на одговарајућем регионалном или мањинском језику; или

(iii) обезбеде, у оквиру средњег образовања, услове за учење одговарајућег регионалног или мањинског језика у оквиру наставног плана; или

(iv) примене једну од ових мера макар на оне ђаке који тако желе или, ако је то применљиво, чије породице тако желе и чији се број сматра довољним;

д) (i) омогуће техничко или специјалистичко образовање на одговарајућим регионалним или мањинским језицима; или

(ii) омогуће значајан део техничког образовања на одговарајућим регионалним или мањинским језицима; или

(iii) у оквиру техничког или специјалистичког образовања створе услове за учење одговарајућег регионалног или мањинског језика у оквиру наставног плана; или

(iv) примене једну од ових мера макар према оним ђацима који тако желе или, ако је то применљиво, чије породице тако желе у броју који се сматра довољним,

е) (i) омогуће универзитетско или друго више образовање на одговарајућим регионалним или мањинским језицима; или

(ii) омогуће услове за студирање ових језика као предмета на универзитетима или вишим школама; или

(iii) уколико се према улози државе коју она има у односу на високообразовне институције не могу применити поменути подставови, да охрабре или дозволе могућност универзитетског или другог вишег образовања на регионалним или мањинским језицима, или да омогуће услове за проучавање ових језика на универзитетима или вишим школама;

ф) (i) предвиде образовање одраслих путем сталних курсева који би били одржавани углавном или у потпуности на регионалним или мањинским језицима; или

(ii) понуде ове језике као предмет у оквиру образовања за одрасле; или

(iii) ако власти немају директног овлашћења у области образовања одраслих, да стимулишу или охрабре проучавање тих језика као предмета у оквиру образовања одраслих;

г) начине аранжмане који би обезбедили учење историје и културе која се тиче регионалних или мањинских језика;

х) обезбеде основно и касније оспособљавање наставника потребних да примене одредбе садржане у тачкама а) до г) овог става а које су прихватиле;

и) успоставе надзорно тело или тела која би била одговорна за надгледање мера које су преузете и напретка који је остварен у проучавању регионалних или мањинских језика, као и за писање периодичних извештаја сопствених налаза који би били објављивани.

2. Што се тиче образовања на територијама ван области у којима су регионални или мањински језици традиционално у употреби, стране преузимају обавезу, ако број оних који говоре те језике тако нешто оправдава, да одобре, охрабре или омогуће учење на регионалним или мањинским језицима на сваком од одговарајућих ступњева образовања.

Члан 9.

Судска овлашћења

1. Земље чланице се обавезују, у односу на оне судске области у којима број становника који употребљавају регионалне или мањинске језике оправдава доле поменуте мере, у складу са ситуацијом са сваким од ових језика и под условом да судија не сматра да употреба олакшица предвиђених овим чланом може да омете ваљано спровођење поступка:

а) у кривичном поступку:

(i) да обезбеде да судови, на захтев једне од страна, спроводе поступак на регионалном или мањинском језику; и/или

(ii) да окривљеном гарантују право да употребљава сопствени регионални или мањински језик; и/или

(iii) да обезбеде да захтев и доказ, без обзира на то да ли је у писаној или усменој форми, не буде сматран неприхватљивим само због тога што је формулисан на регионалном или мањинском језику; и/или

(iv) да издају, на одговарајући захтев, документе који се тичу правног поступка на одговарајућем регионалном или мањинском језику, ако је то неопходно, коришћењем одговарајућих преводаца који не би изазивали никакве додатне трошкове заинтересованим особама;

б) у грађанским парницама:

(i) да обезбеде да судови, на захтев једне од страна, спроводе поступак на регионалном или мањинском језику; и/или

(ii) да допусте, кад год странка треба да се појави лично пред судом, да може да користи сопствени регионални или мањински језик без икаквих додатних трошкова; и/или

(iii) да допусте издавање докумената и доказа на регионалним или мањинским језицима, уколико је то неопходно, коришћењем одговарајућих преводаца;

ц) у поступцима пред судовима који се тичу управних ствари:

(i) да обезбеде да судови, на захтев једне од страна, воде поступак на регионалном или мањинском језику; и/или

(ii) да допусте, кад год странка треба лично да се појави пред судом, да може да користи сопствени регионални или мањински језик без икаквих додатних трошкова; и/или

(iii) да допусте издавање докумената и доказа на одговарајућим регионалним или мањинским језицима, ако је то неопходно, уз употребу одговарајућих преводаца;

д) да предузму мере како би обезбедиле да примена поменутих подставова и било које неопходно коришћење преводаца не изазива додатне трошкове заинтересованим лицима.

2. Државе чланице се обавезују:

а) да не доводе у питање ваљаност правних докумената само због тога што су донети на регионалном или мањинском језику; или

б) да не доводе у питање ваљаност правних докумената који су донети у оквиру државе само због тога што су начињени на регионалном или мањинском језику, или да обезбеде да се они могу употребити против заинтересованих трећих лица, која иначе не користе ове језике, под условом да им је садржај ових докумената стављен на увид од стране особа које се на њега позивају; или

ц) да не поричу ваљаност правних докумената донетих између различитих страна само због тога што су начињени на регионалном или мањинском језику.

3. Земље чланице преузимају обавезу да се на регионалним или мањинским језицима нађу најзначајнији национални законодавни текстови, а посебно они који се тичу лица која користе ове језике, осим ако они до њих нису дошли на неки други начин.

Члан 10.

Управне власти и јавне службе

1. У оквиру административних области државе, у којима број њених становника који користи регионалне или мањинске језике оправдава мере које су наведене у овом члану, у складу са ситуацијом са сваким од тих језика, државе чланице, колико је то год разумно могуће, преузимају следеће обавезе:

а) (i) да обезбеде да управне власти користе регионалне или мањинске језике; и

(ii) да обезбеде да њихови службеници у контактима са грађанством употребљавају регионалне или мањинске језике у односу према лицима која их користе, или

(iii) да обезбеде да они који користе регионалне или мањинске језике могу да поднесу усмене или писмене представке и добију одговор на овим језицима; или

(iv) да обезбеде да они који користе регионалне или мањинске језике могу да подносе усмене или писмене представке на овим језицима; или

(v) да обезбеде да они који користе регионалне или мањинске језике могу пуноважно да подносе документе на овим језицима;

б) да се учини доступним употреба управних текстова и образаца за становништво које користи регионалне или мањинске језике на тим језицима или да се осигурају двојезичне верзије;

ц) да се омогући управним властима да израђују нацрте докумената на регионалним или мањинским језицима.

2. По питању локалних и регионалних власти на чијој територији одређени број становника користи регионалне или мањинске језике а да је тај број такав да оправдава доле поменуте мере, државе чланице преузимају обавезу да одобре или охрабре:

а) употребу регионалних или мањинских језика у оквиру финансирања регионалних или локалних власти;

б) могућност за оне који користе регионалне или мањинске језике да поднесу писмене или усмене представке на тим језицима;

ц) да регионалне власти објављују своја званична документа на одговарајућим регионалним или мањинским језицима;

д) да локалне власти објављују свој званични документ на одговарајућим регионалним или мањинским језицима;

е) употребу мањинских и регионалних језика у расправама у локалним парламентима, при чему се, међутим, не искључује употреба званичног језика државе;

ф) употребу регионалних или мањинских језика у локалним скупштинама, без занемаривања употребе званичног језика државе;

г) употребу, ако је неопходно заједно са именом на званичном језику државе, традиционалних облика имена места на регионалним или мањинским језицима.

3. Што се тиче јавних служби које обезбеђују управне власти или лица која делују у њихово име, државе чланице предузимају, у оквиру територије на којој се

регионални или мањински језици користе, у сагласности са ситуацијом сваког језика и колико је то разумно могуће:

а) да обезбеде да ће се регионални или мањински језици користити у јавним службама; или

б) да омогуће онима који користе регионалне или мањинске језике да поднесу захтев и добију одговор на свом језику; или

ц) да омогуће онима који користе регионалне или мањинске језике да поднесу захтев на овим језицима.

4. У намери да се остваре одредбе садржане у ставовима 1,2. и 3. државе чланице преузимају једну или више од следећих обавеза:

а) превођење и тумачење када је то потребно;

б) ангажовање или, уколико је неопходно, оспособљавање службеника и осталих запослених у оквиру јавних служби;

ц) удовољавање, колико је то могуће, захтевима запослених у јавним службама који познају неки регионални или мањински језик да буду ангажовани на територијама на којима се ови језици користе.

5. Државе чланице преузимају обавезу да допусте употребу и усвајање породичних имена на регионалним или мањинским језицима, на захтев оних који су заинтересовани.

Члан 11.

Средства јавног информисања

1. Државе чланице преузимају обавезу да за оне који користе регионалне или мањинске језике на територији на којој се ови језици говоре, у складу са ситуацијом сваког од језика, до степена до којег јавне власти, директно или индиректно, имају надлежност, моћ или играју одговарајућу улогу у овој области, и поштујући принцип независности и аутономности средстава јавног информисања:

а) у смислу у ком радио и телевизија остварују улогу јавне службе:

(i) обезбеде стварање макар једне радио станице и једног телевизијског канала на регионалним или мањинским језицима; или

(ii) охрабре или олакшају стварање макар једне радио станице или једног телевизијског канала на регионалним или мањинским језицима; или

(iii) омогуће одговарајуће одредбе захваљујући којима би приказивачи програма понудили садржаје на регионалним или мањинским језицима;

б) (i) охрабре или олакшају стварање барем једне радио станице на регионалним или мањинским језицима; или

(ii) охрабре или олакшају редовно емитовање радио програма на регионалним или мањинским језицима;

ц) (i) охрабре или олакшају стварање барем једног телевизијског канала на регионалним или мањинским језицима; или

(ii) охрабре или олакшају редовно емитовање телевизијског програма на регионалним или мањинским језицима;

д) охрабре или олакшају производњу и дистрибуцију аудио или аудиовизуелних радова на регионалним или мањинским језицима;

е) (i) охрабре или олакшају стварање и очување макар једних новина на регионалним или мањинским језицима; или

(ii) охрабре или олакшају редовно објављивање новинских чланака на регионалним или мањинским језицима;

ф) (i) покрију додатне трошкове оних средстава јавног информисања који користе регионалне или мањинске језике у случајевима када закон и иначе омогућава финансијску помоћ средствима јавног информисања; или

(ii) примене постојеће мере финансијске подршке и на аудиовизуелну продукцију на регионалним или мањинским језицима;

г) помогну образовање новинара и осталих запослених у средствима јавног информисања која користе регионалне или мањинске језике.

2. Државе чланице преузимају обавезу да гарантују слободу директног пријема радио и телевизијског програма из суседних земаља, на језику који је исти или сличан регионалном или мањинском језику, као и да се не супротстављају реемитовању радио и телевизијских програма из суседних земаља на овом језику. Они се, поред тога, залажу да осигурају да се неће постављати никаква ограничења праву на слободу изражавања и слободну циркулацију информација у оквиру писане штампе на језику који је исти или сличан регионалном или мањинском језику. Уживање ових слобода, пошто собом носи одговарајуће дужности и одговорности, може да буде подвргнуто таквим формалностима, условљавањима, ограничавањима или казнама које су прописане законом и које су нужне у демократском друштву, у интересу националне безбедности, територијалног интегритета или јавне сигурности, ради спречавања нереда или злочина, ради заштите здравља и морала, ради заштите угледа или ради заштите информација које су примљене у поверењу, или за одржавање ауторитета и непристрасности судства.

3. Државе чланице преузимају обавезу да обезбеде да интереси корисника регионалних или мањинских језика буду представљени и узети у обзир тако што се могу стварати одговарајућа тела која би била у складу са законом и одговорностима које постоје када се гарантује слобода и плурализам медија.

Члан 12.

Културне активности и погодности

1. Што се тиче културних активности и олакшица, посебно библиотека, видеотека, културних центара, музеја, архива, академија, позоришта или биоскопа, као и литерарних радова или филмске продукције, различитих облика културног изражавања, фестивала и културне индустрије, укључујући и употребу нових технологија, државе чланице преузимају обавезу да унутар територије на којој се ови језици користе, и до степена до ког су јавне власти за то надлежне, имају овлашћења или играју одговарајућу улогу:

а) да охрабре видове изражавања и иницијативе специфичне за регионалне или мањинске језике и да омогуће различите начине приступа уметничким делима произведеним на овим језицима;

б) да подстакну различита средства путем којих би дела сачињена на регионалним или мањинским језицима постала доступна, помагањем и развојем превођења, надсинхронизације и титлованих превода;

ц) да унапреде приступ регионалних или мањинских језика радовима произведеним на другим језицима, развојем превода, надсинхронизације и титлованих превода;

д) да обезбеде да тела која су одговорна за организовање или пружање подршке различитим културним активностима омогуће одговарајуће доприносе за укључивање знања и употребе регионалних или мањинских језика и култура у све оне подухвате које они покрећу, или за које обезбеђују финансијску подршку;

е) да унапреде мере путем којих би се обезбедило да тела одговорна за организовање и подршку културним активностима имају на свом располагању сараднике који добро познају регионалне или мањинске језике, као и језике којима говори остатак становништва;

ф) да охрабре директно учешће представника оних који користе одговарајуће регионалне или мањинске језике у обезбеђивању услова и планирању културних делатности;

г) да охрабре и/или олакшају стварање једног или више тела која би била одговорна за прикупљање и чување копија и представљање или објављивање радова произведених на регионалном или мањинском језику;

х) уколико је неопходно, да створе и/или унапреде активности које би имале за циљ финансирање превода или истраживања различитих језичких термина, посебно имајући на уму одржавање и развој одговарајућих управних, комерцијалних, економских, друштвених, техничких или правних термина на сваком од регионалних или мањинских језика.

2. Што се тиче територија различитих од оних на којима су регионални или мањински језици традиционално у употреби, државе предузимају, уколико број њихових корисника то оправдава, да одобре, охрабре и/или омогуће одговарајуће културне активности и олакшице у складу са претходним ставом.

3. Државе чланице преузимају обавезу да сачине одговарајуће одредбе приликом креирања сопствене културне политике ван граница, у које би укључили регионалне или мањинске језике и културе које они одсликавају.

Члан 13.

Економски и друштвени живот

1. Што се тиче економских и друштвених активности, државе преузимају обавезе да на територији читаве земље:

а) елиминишу из законодавства све одредбе које забрањују или ограничавају, без довољно оправданих разлога, употребу регионалних или мањинских језика у документима који се тичу економског или друштвеног живота, посебно у уговорима о запошљавању или у техничким документима, као што су упутства за употребу одређених производа и инсталација;

б) забране укључивање у интерне правне акте компанија и у приватне документе било каквих одредаба које би онемогућавале или ограничавале употребу регионалних или мањинских језика, барем између корисника ових језика;

ц) да се супротставе пракси која има за циљ да обесхрабри употребу регионалних или мањинских језика у вези са економским и друштвеним активностима;

д) олакшају или охрабре употребу регионалних или мањинских језика и неким другим средствима осим оних која су већ поменута у овом члану.

2. Што се тиче економских и друштвених активности, државе преузимају обавезу да, у оном обиму у коме су власти надлежне, на територији на којој су регионални или мањински језици у употреби и у мери у којој је то могуће:

а) укључе у њихове финансијске или банкарске одредбе правила која би омогућила, на начин који је у складу са комерцијалном праксом, употребу регионалних или мањинских језика приликом коришћења различитих средстава плаћања (чекови и друго) или других финансијских докумената или, где је то могуће, да обезбеде примену таквих правила;

б) у економском и друштвеном сектору који је под њиховом контролом (јавни сектор) организују активности да унапреде употребу регионалних или мањинских језика;

ц) обезбеде да све погодности социјалног осигурања, као што су болнице, куће за смештај старих лица и слично, понуде такве могућности смештаја и третмана на њиховом језику оним особама које користе регионалне или мањинске језике, а које имају потребу за одговарајућом негом због нарушеног здравља, старости или других разлога;

д) обезбеде да сва важна упозорења везана за сигурност и безбедност буду истакнута на регионалним или мањинским језицима;

е) уреде да све информације које пружају надлежне јавне власти, а које се тичу права потрошача, буду доступне на регионалним или мањинским језицима.

Члан 14.

Прекогранична размена

Државе чланице преузимају обавезу:

а) да примене постојеће двостране или вишестране аранжмане који их везују са државама у којима се исти језик користи у идентичној или сличној форми, или, ако је неопходно, да траже да закључе такве споразуме, на начин који би унапредио контакте између корисника истог језика у одређеној држави на пољу културе, образовања, информација, оспособљавања и трајног образовања;

б) у корист регионалних или мањинских језика, да олакшају или унапреде сарадњу између две стране границе, а посебно између регионалних или локалних власти на чијим територијама се исти језик користи у идентичној или сличној форми.

Д е о IV

ПРИМЕНА ПОВЕЉЕ

Члан 15.

Периодични извештај

1. Земље чланице периодично достављају генералном секретару Савета Европе, у облику који одреди Комитет министара, извештај о политици коју предузимају, у сагласности са другим делом ове повеље, и о мерама које су предузете у примени одредаба трећег дела Повеље на које су се обавезали. Први извештај треба да буде достављен у току прве године након ступања Повеље на снагу у односу на државу у питању, док остали извештаји треба да следе у трогодишњим интервалима после првог извештаја.

2. Извештаји треба да буду јавни.

Члан 16.

Испитивање извештаја

1. Извештај који се подноси генералном секретару Савета Европе, према члану 15, испитиваће Комитет експерата који се формира у складу са чланом 17.

2. Тела или удружења која су законито основана у државама чланицама могу да укажу Комитету експерата на питања која се односе на примену ове повеље. Пошто консултује државу чланицу, Комитет експерата може узети у обзир ову информацију у припреми свог извештаја о којем говори трећи став овог члана. Ова тела или удружења могу, такође, подносити изјаве које се тичу политике која се води у држави чланици у односу на одредбе другог дела ове повеље.

3. На основу извештаја о којем говори став 1. и информација које помиње став 2, Комитет експерата ће припремити извештај Комитету министара. Овом извештају се додају коментари које су, на захтев, написале државе чланице, а Комитет министара га може објавити.

4. Извештај о којем говори став 3. садржаће посебно предлог експерата Комитету министара за припрему препорука једној или више држава чланица ове повеље.

5. Генерални секретар Савета Европе сачиниће двогодишњи детаљни извештај о примени ове повеље и поднеће га Парламентарној скупштини.

Члан 17.

Комитет експерата

1. Комитет експерата је сачињен од по једног члана из сваке државе чланице, које именује Комитет министара са листе појединаца од највишег

интегритета и признате стручности у питањима којима се бави Повеља, коју је номиновала држава чланица.

2. Чланови Комитета се бирају на период од шест година, а постоји могућност поновног избора. Онај члан који није у стању да доврши свој мандат биће замењен у складу са поступком предвиђеним ставом 1, а члан који га мења, биће у функцији до краја његовог мандата.

3. Комитет експерата ће установити сопствена правила процедуре. Његове секретарске службе обезбедиће генерални секретар Савета Европе.

Д е о V

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 18.

Ова повеља је отворена за потпис свим државама чланицама Савета Европе. Може бити ратификована, прихваћена или одобрена. Инструменти ратификације, прихватања или одобравања се депонују код генералног секретара Савета Европе.

Члан 19.

1. Ова повеља ће ступити на снагу првог дана у месецу пошто прође период од три месеца од датума када је пет држава чланица Савета Европе изразило свој пристанак да буде везано Повељом у смислу одредаба члана 18.

2. Што се тиче било које друге државе чланице која накнадно изрази жељу да буде везана овом повељом, Повеља ће ступити на снагу првог дана у месецу пошто истекне период од три месеца после датума депозита његовог инструмента ратификације, прихватања или одобравања.

Члан 20.

1. Пошто Повеља ступи на снагу, Комитет министара Савета Европе може позвати било коју државу која није члан Савета Европе да приступи овој повељи.

2. Што се тиче било које земље која то учини, Повеља ће ступити на снагу првог дана у месецу пошто истекне период од три месеца после датума депозита инструмента приступања који је поднет генералном секретару Савета Европе.

Члан 21.

1. Свака држава може, у моменту потписивања или достављања инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања, ставити једну или више резерви на ставове од два до пет члана 7. ове повеље. Никакве друге резерве није могуће улагати.

2. Свака држава уговорница која је начинила резерве према процедури предвиђеној претходним ставом може у потпуности или делимично да се повуче путем нотификације упућене генералном секретару Савета Европе. Повлачење ће

почети да производи дејство датумом пријема такве нотификације од стране генералног секретара.

Члан 22.

1. Свака држава може у било ком тренутку одустати од Повеље, нотом коју упути генералном секретару Савета Европе.

2. Отказ постаје пуноважан првог дана у месецу пошто прође период од шест месеци након пријема нотификације од стране генералног секретара.

Члан 23.

Генерални секретар Савета Европе ће обавестити земље чланице Савета Европе и оне које су потписале Повељу о:

- а) сваком потпису;
- б) депозиту сваког инструмента ратификације, прихватања, одобравања или приступања;
- ц) сваком датуму ступања на снагу Повеље у складу са члановима 19. и 20;
- д) свакој ноти коју прими у смислу примене одредаба члана 3. став 2;
- е) било ком другом акту нотификације или обавештења који се тиче ове повеље.

У потврду чега ми доле потписани, прописно овлашћени, смо потписали ову повељу.

Састављено у Стразбуру овог 5. дана новембра 1992. на енглеском и француском језику, оба текста подједнако аутентична, у јединственој копији која ће бити депонована у архивама Савета Европе. Генерални секретар Савета Европе ће проследити овлашћене копије свакој од држава чланица Савета Европе и свакој држави која је позвана да приступи овој повељи.

Члан 3.

Приликом предаје ратификационог инструмента, Србија и Црна Гора ће дати следеће изјаве:

"1. У складу са чланом 2. став 2. Европске повеље о регионалним или мањинским језицима, Србија и Црна Гора прихвата да се у Републици Србији за албански, босански, бугарски, мађарски, ромски, румунски, русински, словачки, украјински и хрватски језик примењују члан 8. став 1. а (iii), а (iv), б (iv), ц (iv), д (iv), е (ii), ф (iii), г; члан 9. став 1 а (ii), а (iii), б (ii), ц (ii), д, став 2. а, б, ц, став 3, члан 10. став 1. а (iv), а (v), ц, став 2. б, ц, д, г, став 3. ц, став 4 ц, став 5. члан 11. став 1. а (iii), б (ii), ц (ii), д, е (i), ф (ii), став 2. став 3. члан 12. став 1. а, б, ц, ф, став 2. члан 13. став 1. ц. члан 14. а, б, а у Републици Црној Гори за албански и ромски језик примењују члан 8. став 1. а (iii), а (iv), б (ii), б (iv), ц (iii), ц (iv), д (iv), е (ii), ф (iii), г, х; члан 9. став 1. а (ii), а (iii), а (iv), б (ii), б (iii), ц (ii), ц (iii), д, став 2. а, б, ц, став 3, члан 10. став 1. а (iii), а (iv), а (v), ц, став 2. б, д, г, став 3. а, став 4. а, ц, став 5. члан 11. став 1. а (iii), б (ii), ц (ii), д, е (i), ф (ii), став 2. став 3. члан 12. став 1. а, б, ц, ф, став 2. члан 13. став 1. ц.

2. У вези са чланом 1.б Европске повеље о регионалним или мањинским језицима, Србија и Црна Гора изјављује да ће се термин 'територија у којој су регионални или мањински језици у употреби' односити на подручја у којима су регионални или мањински језици у службеној употреби у складу са националним законодавством."

Члан 4.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу СЦГ - Међународни уговори".